

культура як домінанта українського життєтворення: Зб. матер. Всеукр. наук-пр. конф., Київ, 22-23 грудня 2005 р. К.: ДАКККІМ, 2005. Ч. II. 344 с.

8. Самолдіна К. Використання рухів на уроках музики в загальноосвітній школі / *Музика в школі*. Випуск 6. Київ: Музична Україна, 1980. 92 с.

9. Теплов Б.М. Избранные труды. Т. 1. М.: Педагогика, 1985. 328 с.

Свириденко М.В.

студентка,

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

ВЗАЄМОДІЯ ТРАДИЦІЙНИХ І ЦИФРОВИХ ТЕХНІК У СУЧАСНІЙ КНИЖКОВІЙ ІЛЮСТРАЦІЇ

Все частіше книжкові ілюстратори віддають перевагу сучасним технологіям. Мистецтво, насамперед як культурне явище, не може ігнорувати стрімкий технологічний прогрес початку ХХІ століття. Адже це надає нові можливості для самовираження мистців. Технологічний процес не оминув і книгу, вплинув на її форму та способи створення. Цифровізація поглинає все більше галузей мистецтва та життя.

В еру цифрових технологій, коли все більше людей обирають замість друкованих книг цифрові аналоги, книга стає елементом колекціонування, мистецьким об'єктом. Для графіка, ілюстратора, художника є важливим створити якісний, цілісний твір, що сприятиме розкриттю сюжету твору, створить загальний настрій книги. Незважаючи на новації, «традиційні» техніки в книжковій графіці не втрачають своєї актуальності, а дедалі частіше поєднуються з цифровими технологіями. Цифрові технології дозволяють гармонійно поєднувати в одне ціле різноманітні графічні прийоми і техніки [1].

Метою статті є дослідження та аналіз способів створення сучасної книжкової ілюстрації за допомогою традиційних графічних технік і комп'ютерної графіки, розкриття деяких технологічних аспектів створення книжкової ілюстрації з використанням вище зазначених технік.

Питання поєднання різних мистецьких мов, інтеграції, синтезу мистецтв має глибокі історичні коріння, адже окремі його аспекти

порушувалися у працях мислителів давніх часів, зокрема Аристотеля і Леонардо да Вінчі. У подальшому вивченні синтезу мистецтв дослідниками відзначалося підвищення рівня наукової уваги до цього питання саме на зламі епох, у кризові моменти розвитку культури. Про це свідчать праці Т. Адорно, М. Бердяєва, Ю. Борева, В. Ванслова, О. Веселовського, М. Гіршмана, М. Кагана, Г. Лессінга, П. Флоренського, І. Хангельдієвої та ін. Незважаючи на широке розповсюдження комп'ютерної графіки у сучасному книжковому дизайні, проблеми, пов'язані з цим явищем, не отримали достатнього висвітлення в наукових джерелах. Якщо книжкова графіка (зокрема в історичному контексті) знаходила наукову інтерпретацію у публікаціях Н. Асєєвої, Д. В'юника, О. Лагутенко, Ю. Герчука, Л. Попової, Л. Владича, О. Овдїєнка, А. Шпакова, а в контексті теоретико-практичних засад – у дослідженнях Н. Гончарової, В. Фаворського, В. Ляхова тощо, то питання нових технологій у книжковій графіці та пов'язаних із цим проблем потребують ретельного висвітлення. Певною мірою дана тематика висвітлена в дослідженнях А. Дегтярьової, О. Ігнатенка, І. Макарової, М. Самохвалова, С. Шляхтіної [4; 6], але, найчастіше, питання використання комп'ютерних технологій у книжковому дизайні висвітлюються у теоретичних працях навчального характеру (посібниках, керівництвах чи самовчителях), що дають чіткі покрокові інструкції по практичній роботі у тому чи іншому графічному редакторі та загалом доносять інформацію технічного характеру. Серед таких видань – публікації В. Порева, С. Робертса, Т. Строзотта [2; 3; 5] та ін., а також величезна кількість електронних посібників, що дають покрокові інструкції та рекомендації щодо роботи з графічними планшетами, редакторами тощо.

У багатоаспектних умовах сучасного культуротворення поєднання різновидів мистецтв має значну питому вагу в різних мистецьких галузях. Ця проблематика набуває актуальності також і при створенні сучасних друкованих видань, втілюється у книжковій графіці, графічному дизайні, на практичному й теоретичному рівні враховується у процесах художньо-поліграфічного оформлення друкованої продукції, а також у процесах професійної підготовки майбутніх фахівців у згаданій сфері. При цьому, як відомо, високопрофесійне використання різних мистецьких мов в єдиному творі – поєднання творчого задуму творця тексту із оформленням видання художником, ілюстратором – значно підвищує художню цінність друкованого видання.

Епоха постмодернізму сприяла тому, що книжкові ілюстратори використовують синтез багатьох стильових напрямів і технік, при цьому вільно інтерпретуючи своє візуальне бачення тексту. Класичні техніки естампу, а також графічного рисунку (і навіть живопису) – туш, графіт, акварель, пастель, кольорові олівці та лайнери, темпера, акрил, олія, мішані техніки, аплікація, колаж тощо – все ще затребувані у графічному дизайні, водночас комп'ютерна графіка все активніше інтегрується у сферу книжкової індустрії, дозволивши художникам розвивати ідеї, які при ручній роботі були б занадто трудомісткими. Сучасна ілюстрація, незалежно від технічних засобів, розвивається у двох напрямках – класичний підхід з орієнтацією на реалістичне відображення сюжету та новаторський, побудований на принципах декоративізму, лаконічності та стилізації. Останній пропонує відхід від традиційних схем та пошук часто нефігуративних засобів відтворення дійсності, базованих, наприклад, на складній декоративній орнаменталі та мінімалістичному трактуванні предметно-образного світу, принципах колажу тощо. Це пояснюється, також, і тяжінням сучасних художників до унікальності та особистісної ідентичності, до переосмислення традиційних схем минулого крізь призму сучасності.

Варто зазначити традиційні техніки, які використовувалися десятками і сотнями поколінь ілюстраторів. Це графіка – зображення, створені лініями, штрихами і крапками за допомогою олівця, вугілля, чорнила, пастелі та живопис – зображення, створені фарбами – гуашшю, аквареллю, олією, акрилом.

Техніка офорту як універсальна техніка гравюри – після обрізної ксилографії та різця. Простота офортної техніки, можливість малювати голкою по лакованій поверхні дошки майже з такою ж легкістю, як олівцем на папері, застосовувати тонші й товщі офортні голки, що залишають відповідно різний слід на дошці.

Літографія – вид друкованої графіки, зазвичай відноситься до гравюри (хоча прийоми гравірування в ньому відсутні), при якому зображення друкується з плоскої поверхні каменя. Так як зображення не прорізається і друкована поверхня не має рельєфу, то техніку літографії відносять до «плоского друку».

Ліногравюра технікою та художніми засобами подібна до ксилографії, єдине що замість дерев'яної дошки використовується цільний лінолеум.

Також послуговуються трафаретним друком або шовкографією. У процесі використовуються трафарети, що утримують фарбу й водночас прикривають ділянки, які не треба зафарбовувати.

Техніка монотипії унікальна тим, що відбиток (рисунок) завжди виключно в одному екземплярі, навіть за умови притискання паперу ще раз, рисунок буде іншим.

До традиційних технік ще відносять аплікацію – роботу з прикріплених до основи шматочків тканини, паперу та інших матеріалів, а також колаж – побудова зображення з фрагментів газет, фотографій, журналів, шпалер.

З розвитком цифрових технологій з'явилися растрові та векторні діджитал-ілюстрації – ті, що створені за допомогою графічних редакторів. У створенні ілюстрації художники найбільш активно використовують програми для створення векторної графіки, такі як «Corel Draw», «Adobe Illustrator», «Corel Painter» тощо, для створення растрової графіки – пакет «Adobe» та їм подібні. В останні роки все більшого інтересу набуває використання технічних можливостей графічного планшету, задля полегшення роботи художника з графічними редакторами.

Цифрові техніки поділяють на два типи. Растрова графіка, або цифрове рисування «від руки» дозволяє робити плавні переходи і контури, застосовувати текстури. Так ілюстратори можуть створити складний фон і додати дрібні деталі на картину. Працюючи з растровим форматом слід знати, що збільшувати розмір зображення без втрати якості їх можна лише до певного розміру, так як графічний об'єкт представлено у вигляді комбінації точок (пікселів).

Векторні ілюстрації мають велику перевагу – їх можна масштабувати до будь-яких розмірів, абсолютно не втрачаючи якості. Зображення створюються в графічних редакторах з широким набором інструментів. Векторні ілюстрації зазвичай мають чіткі контури і яскраві кольори.

Загалом, характерною рисою комп'ютерної графіки є те, що малюнок повністю або частково виконаний засобами програмного забезпечення, зматеріалізований і віддрукований в тиражі видання. Засобами цієї техніки художник може «імітувати» класичне графічне виконання, або з досвіду та навиків митця може створювати нову образно-пластичну форму ілюстрації.

Отже, поєднання традиційних засобів візуалізації із комп'ютерними технологіями дає перспективний напрям розвитку книжкової графіки,

відкриває нові оригінальні можливості у використанні традиційних графічних технік.

Список використаних джерел:

1. Художник і книга: зб. тез доповідей наук.-практ. конф., Київ, 07.05 2019 р.: веб-сайт. URL: http://academia.gov.ua/Conf_CHUD_KN_2019_T.pdf
2. Порев В. Компьютерная графика: учеб. пособие. СПб. : БХВ-Петербург, 2004. 210 с.
3. Робертс С. Анимация 3-D персонажей. М. : НТ Пресс, 2014. 390 с.
4. Самохвалов М. Методы построения нефотореалистичных изображений и перспективы их использования в комплексных системах. М., 2005. Т. 14. С. 95–117.
5. Строзотт Т. Нефотореалистическая компьютерная графика: моделирование, рендеринг, анимация. М. : Кудиц-образ, 2005. 416 с.
6. Шляхтина С. В поисках программы для цифровой живописи. Компьютер-Пресс. 2011. № 1. URL:<http://compress.ru/article.aspx?id=21928>

Сідак В.А.

студент,

Київський університет імені Бориса Грінченка

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ТВОРЧОСТІ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ХУДОЖНИКА- ГРАФІКА ЯКОВА ГНІЗДОВСЬКОГО НА РОЗВИТОК ГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА В УКРАЇНІ

Яків Гніздовський – видатний українсько-американського художник, графік та кераміст, його роботи можна знайти у найвідоміших музеях та галереях, у президентських резиденціях та урядових приміщеннях. Його творчість вважали як найбільше і найоригінальніше звершення в американській графіці останніх тридцяти років.

Гніздовський писав живопис, робив кераміку з власноруч облаштованою піччю для випікати, писав та опубліковував власні статті, приймав участь у виставках, але присвятив все своє життя графіці, роблячи ксилографію, екслібриси, ілюстрував книги тощо.